LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
SOCIALINIŲ REIKALŲ IR DARBO KOMITETAS

PAGRINDINIO KOMITETO IŠVADA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠEIMOS STIPRINIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (XIIP-4255)

2017-10-04 Nr. 103-P-44
Vilnius

1. Komiteto posėdyje dalyvavo:

Komiteto nariai: A. Sysas – Komiteto pirmininkas, R. Baškienė, R. J. Dagys, A. Dumbrava, L. Matkevičienė, M. Navickienė, G. Skaistė, J. Varkalys, G. Vasiliauskas.

Komiteto biuras: vedėja E. Bulotaitė, patarėjos: A. Dolmantienė, I. Kuodienė, D. Jonėnienė, padėjėja R. Liekienė.

Kviestieji asmenys: R. Guobaitė – Kirslienė – Respublikos Prezidentės patarėja, A. Gratulevičienė – Vyriausybės kanceliarijos patarėja, K. Paulikė – socialinės apsaugos ir darbo ministro patarėja, T. Milevičius – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Šeimos politikos skyriaus patarėjas.

2. Ekspertų, konsultantų, specialistų išvados, pasiūlymai, pataisos, pastabos (toliau – pasiūlymai):

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.			
1.1	Seimo kanceliarijos Teisės departamentas,			*	Įvertinę įstatymo projekto atitiktį Konstitucijai, įstatymams ir teisės technikos taisyklių reikalavimams, teikiame šias pastabas bei pasiūlymus: 1. Vertinant viso projekto normų turinį, pažymėtina, kad įstatyme turi būti tik norminės nuostatos, o dauguma siūlomo teisinio reguliavimo nuostatų (pvz., visas	Pritarti iš dalies.	Nuspręsta tobulinti įstatymo projektą, atsižvelgiant į pateiktas pastabas.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.			
	2016-04-15				įstatymo projekto antrasis skirsnis, nustatantis šeimos stiprinimo kryptis) neįtvirtina jokių konkrečių teisinių santykių reguliavimo normų ir yra deklaratyvios, todėl jų praktinis taikymas būtų gana probleminis. Jeigu siekiama nustatyti šeimos stiprinimo gaires, kuriomis remiantis turėtų būti priimami šeimos stiprinimą reguliuojantys teisės aktai, tai atkreiptinas dėmesys, kad pagal Teisėkūros pagrindų įstatymo 12 straipsnį, gali būti rengiama numatomo teisinio reguliavimo koncepcija.		
1.2	Teisės departamentas, 2016-04-15	**3**	**1**	**1** **2** **N**	2. Jeigu vis dėlto būtų nuspręsta teikti įstatymo projektą, jo nuostatas siūlytina tikslinti pagal šias pastabas: 2.1. Tikslintini projekto 3 straipsnyje nurodyti šeimos stiprinimo įgyvendinimo principai, pvz., projekto 1 dalyje apibrėžiant subsidiarumo principą, neaišku, kaip nuostata „šeima pripažįstama kaip savarankiškas ir turintis išteklių subjektas, skatinama šeimos iniciatyva tuos išteklius naudoti ir prisidėti kuriant bendrąjį gėrį“ susijusi su šiuo principu; neaiškus šio straipsnio 9 dalyje apibrėžiamo kompleksiškumo principo turinys, t. y. neaišku, kas yra „visos šeimos atliekamos funkcijos, užtikrinančios šeimos materialinę, socialinę ir dvasinę gerovę“. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, kad formuluojant šeimos stiprinimo įgyvendinimo principus reikėtų vadovautis Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintu teisėkūros aiškumo principu, kuris reiškia, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas.	Pritarti iš dalies.	Žr. komiteto patobulinto įstatymo projekto 3 straipsnį. Išskirti subsidiarumo ir tikslingumo principai, kompleksiškumo principo formuluotę siūloma palikti, kokia pateikta.
1.3	Teisės departamentas, 2016-04-15	**4**			2.2. Projekto 4 straipsnis savo paskirtimi ir turinio prasme yra neaiškus, nes jame išdėstytos bendro ir nenorminio pobūdžio nuostatos, neturinčios jokio teisinio krūvio. Pastebėtina, kad valstybės ir savivaldybių institucijos pagal Viešojo administravimo įstatymą veikia pagal įstatymuose apibrėžtą kompetenciją, todėl joms nustatomi įpareigojimai turi būti konkretūs ir aiškiai apibrėžti. Atsižvelgiant į tai bei siekiant teisės akto aiškumo ir glaustumo, siūlome šio straipsnio atsisakyti arba tikslinti, išdėstant reguliacinio pobūdžio teisės normas.	Pritarti iš dalies.	Nuspręsta straipsnį tikslinti. Žr. komiteto patobulinto įstatymo projekto 4 straipsnį.
1.4	Teisės departamentas, 2016-04-15	**5** **6**		**N**	2.3. Projekto 5 straipsnyje siekiama nustatyti tam tikras nuostatas, apibrėžiančias valstybės siekį stiprinti šeimas per švietimą, užimtumą, apsirūpinimą būstu ir kt. Vertinant siūlomą teisinį reguliavimą, visų pirma, pastebėtina, kad dauguma siūlomų nuostatų jau yra įgyvendinamos per atskirus tuos santykius	Pritarti iš dalies.	Žr. komiteto patobulinto įstatymo projekto 5 straipsnį, naują 6 straipsnį.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.			
					reguliuojančius įstatymus, pvz., Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą, Lietuvos Respublikos darbo kodeksą, Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymą, Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymą, Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ir išsinuomoti įstatymą, Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą ir kt. Antra, siūlomos nuostatos turėtų būti formuluojamos glaustai, aiškiai, laikantis tiesinės terminijos, atsisakant subjektyvių, dviprasmiškų sąvokų (pvz. tokių kaip *didelis* emocinis, socialinis ir finansinis nuostolis, *pakankamos* pajamos, n*epakankamos* pajamos, *palanki* šeimai gyvenamoji aplinka ir kt.) vartojimo, neprieštarauti viena kitai, nesikartoti (pvz., 1 dalyje numatyta pareiga valstybės ir savivaldybių institucijoms įgyvendinti nurodytas šeimos stiprinimo kryptis, o šios dalies punktuose jau nurodoma, kad tą turi padaryti valstybė; pagal projekto 3 straipsnio 6 dalyje įtvirtintą dalyvavimo principą, visi su šeimomis susiję klausimai derinami su šeimų organizacijų atstovais, o pagal 5 straipsnio 1 dalį – pasitelkiant nevyriausybines organizacijas).		
1.5	Teisės departamentas, 2016-04-15	**7**	**1**		2.4. Įstatymo projekto 7 straipsnyje kaip pertekliniai brauktini žodžiai „pagal kompetenciją“, nes institucijų kompetencija nustatoma įstatymo projekto 8 straipsnyje.	Pritarti.	
1.6	Teisės departamentas, 2016-04-15	**7** **14**	**1**	**5**	2.5. Įstatymo projekto 7 straipsnio 3 punktas tikslintinas atsižvelgiant į Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalį, kurioje įtvirtinta, kad už savivaldos teisės įgyvendinimą savivaldybės bendruomenės interesais atsakingos institucijos yra savivaldybės atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba, turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas, ir savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės administracijos direktorius, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas (pavaduotojai) (kai ši (šios) pareigybė (pareigybės) steigiama (steigiamos) ir kai šiai (šioms) pareigybei (pareigybėms) suteikiami vykdomosios institucijos įgaliojimai), turintys viešojo administravimo teises ir pareigas. Pagal minėto įstatymo 5 straipsnio 2 dalį vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba ir meras, įgyvendindami įstatymuose nustatytus įgaliojimus. Svarstytina, ar pagal šias nuostatas savivaldybės administracijos direktorius turėtų būti priskiriamas prie šeimos politiką formuojančių institucijų.	Pritarti.	Žr. komiteto patobulinto įstatymo projekto 7, 14 straipsnius.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.			
					Atsižvelgiant į skirtingą savivaldybės institucijų paskirtį ir funkcijas, tikslintina ir įstatymo projekto 8 straipsnio 5 dalis.		
1.7	Teisės departamentas, 2016-04-15	**8**	**1**	**1**	2.6. Įstatymo projekto 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte, be kita ko, siūloma nustatyti, kad Seimas nustato valstybės ir savivaldybių institucijoms strategines šeimos politikos kryptis. Pažymėtina, kad atsižvelgiant į Konstitucijos 67 straipsnyje nustatytą Seimo kompetenciją, Seimas negali duoti tiesioginių norminio pobūdžio pavedimų valstybės ir savivaldybių institucijoms ne įstatymų leidybos tvarka. Atsižvelgiant į tai, projekto 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatos turinys tobulintinas.	Pritarti.	
1.8	Teisės departamentas, 2016-04-15	**8**	**1**	**3**	2.7. Įstatymo projekto 8 straipsnio 1 dalies 3 punktas tikslintinas atsižvelgiant į kartu su šiuo projektu teikiamą Seimo statuto „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 135 straipsnio 3 dalies pakeitimo“ projektą (Reg. Nr. XIIP-4256), kuriuo siekiama įtvirtinti, kad įstatymų projektų aiškinamuosiuose raštuose turi būti nurodyta, kokį poveikį įstatymo įgyvendinimas darys šeimai. Neaišku, ar aiškinamojo rašto papildymas galėtų būti laikomas pakankama specialia procedūra ar turėtų būti laikomasi dar kitokios specialios įstatymų leidybos procedūros.	Pritarti.	Projekte siūloma patikslinti minėtą nuostatą, įteisinant galimybę Seimui kreiptis į Nacionalinę šeimos tarybą dėl teisės aktų įvertinimo poveikio šeimai požiūriu. Žr. komiteto patobulinto įstatymo projekto 8 straipsnio 3 punktą. Patikslinus šią nuostatą, komitetas nusprendė siūlyti atmesti teikiamą Seimo statuto „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 135 straipsnio 3 dalies pakeitimo“ projektą Nr. XIIP-4256.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.			
1.9	Teisės departamentas, 2016-04-15	**10**	**1**	**6**	2.8. Atsižvelgiant į įstatymo projekto 11 straipsnio nuostatas, įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalies 4 punkte brauktini žodžiai ,,prie Vyriausybės“.	Pritarti.	
1.10	Teisės departamentas, 2016-04-15	**10**	**1**	**1**	2.9. Neaišku, kokių institucijų veiklos koordinavimas turimas omenyje 8 straipsnio 2 dalies 5 punkte. Pastebėtina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 22 straipsnio 3 punkte numatyta, kad Vyriausybė koordinuoja ministerijų ir Vyriausybės įstaigų veiklą.	Pritarti.	Siūlytina atsisakyti šio punkto kaip perteklinio, aptariamas nuostatas įtvirtinant 1 punkte.
1.11	Teisės departamentas, 2016-04-15	**13 14**	**1**	**6**	2.10. Įstatymo projekto 8 straipsnio 3 dalies 3 punkte nurodyta, kad ministerijos įstatymų nustatyta tvarka skatina ir remia šeimų organizacijų ir su šeimomis dirbančių organizacijų veiklą. Nuostata tikslintina, nes, visų pirma, galiojančiuose įstatymuose nėra nustatyta tokios tvarkos, visų antra, įstatymo projekte nėra įvardijamos jokios skatinimo ar rėmimo formos. Analogiška pastaba tiektina ir dėl 8 straipsnio 5 dalies 5 punkto.	Pritarti iš dalies.	Projekto 13 straipsnyje atsisakyta šios nuostatos. Dėl 14 straipsnio 6 punkto – nuspręsta šią nuostatą palikti, – jos įgyvendinimas bus numatytas pristatymuose teisės aktuose.
1.12	Teisės departamentas, 2016-04-15	**14**	**1**	**2**	2.11. Įstatymo projekto 8 straipsnio 5 dalies 2 punktas derintinas su Vietos savivaldos įstatymo 14 straipsnio 1, 2 dalių ir 16 straipsnio 2 dalies 6 punkto nuostatomis, kurios reguliuoja savivaldybės tarybos komitetų sudarymo aspektus ir savivaldybės tarybos išimtinę kompetenciją.	Pritarti.	
1.13	Teisės departamentas, 2016-04-15	**10, 12, 13**			2.12. Įstatymo projekto 8 ir 9 straipsnio nuostatos, kuriose siekiama įtvirtinti Vyriausybės, ministerijų, kitų įstaigų įgaliojimus ir kompetenciją, turėtų būti tikslinamos atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 20, 22, 26, 29, 29^1, 30 straipsnių nuostatas dėl ministerijų, kitų institucijų ir įstaigų kompetencijos politikos formavimo ir įgyvendinimo srityse.	Pritarti.	
1.14	Teisės departamentas, 2016-04-15	**9**	**3**		2.13. Įstatymo projekto 10 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad Nacionalinė šeimos taryba rengia ir kasmet Seimo posėdyje pristato pranešimą apie šalies šeimų būklę ir šeimos politikos formavimo bei įgyvendinimo situaciją. Siūlytina tikslinti šią nuostatą, sukonkretinant pateikimo terminą, pvz., kasmet, ne vėliau kaip iki gruodžio 1 d.	Pritarti.	

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.			
					Analogiškai tikslintina įstatymo projekto 11 straipsnio 4 dalis.		
1.15	Teisės departamentas, 2016-04-15	**15**	**1**		2.14. Tikslintina įstatymo projekto 12 straipsnio 1 dalis, kadangi iš siūlomo reguliavimo neaišku, kas tvirtina savivaldybės šeimos tarybos sudėtį.	Pritarti.	
1.16	Teisės departamentas, 2016-04-15	**15**	**2**		2.15. Įstatymo projekto 12 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad savivaldybės šeimos taryba padeda įgyvendinti savivaldybės *šeimos stiprinimo funkcijas*. Pažymėtina, kad pagrindinės savivaldybių funkcijos yra apibrėžtos Vietos savivaldos įstatyme ir tokia funkcija savivaldybei nėra priskirta. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal įstatymo projekto 8 straipsnio 5 dalies 4 punktą, savivaldybėse gali būti nustatomos šeimos stiprinimo programos ir priemonės.	Pritarti iš dalies.	2017-09-28 priimtame Vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6, 7, 32[1], ir 34 straipsnių pakeitimo įstatyme Nr. XIII-649 kaip savarankiškoji savivaldybių funkcija 6 straipsnyje įtvirtinta nuostata, kad savivaldybė „44) <...> *užtikrina prevencinės pagalbos vaikui ir šeimai organizavimą, socialinių, švietimo, sveikatos priežiūros įstaigų bei kitų įstaigų teikiamų paslaugų koordinavimą*“. Manytina, kad čia paminėtos nuostatos ir yra šeimos stiprinimo priemonės.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.			
1.17	Teisės departamentas, 2016-04-15	**16**	**3**		2.16. Įstatymo projekto 13 straipsnio 4 dalies nuostata, pagal kurią Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija patvirtina ilgalaikę valstybinę šeimos stiprinimo programą derintina su įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalies 3 punktu, kuriame numatyta, kad tokią programą tvirtina pati Vyriausybė.	Pritarti.	
1.18	Teisės departamentas, 2016-04-15	**3**			3. Įstatymo projektas tikslintinas teisės technikos prasme: 3.1. Įstatymo projekto 3 straipsnio struktūrinės dalys, kaip vienintelės dalies punktai, turėtų būti numeruotinos arabiškais skaitmenimis su skliausteliais.	Pritarti.	
1.19	Teisės departamentas, 2016-04-15	**4, 5, 7**			3.2. Įstatymo projekto 4, 5, 7 straipsniuose vienintelės šių straipsnių dalys nenumeruotinos.	Pritarti.	
1.20	Teisės departamentas, 2016-04-15	**II, III**		**S S**	3.3. Antrojo ir trečiojo skirsnio pavadinimai neturėtų sutapti su šiuose skirsniuose dėstomų straipsnių pavadinimais, o turėtų atspindėti visą šių skirsnių turinį.	Pritarti.	
1.21	Teisės departamentas, 2016-04-15			*	4. Atsižvelgus į tai, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija koordinuoja šeimos politikos įgyvendinimą visose srityse, manytina, jog dėl siūlomo teisinio reguliavimo turėtų būti gauta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos arba Vyriausybės išvada.	Pritarti.	Nuomonės gautos.
2.	Europos teisės departamentas prie Teisingumo ministerijos, 2016-04-26			*	Išnagrinėję Lietuvos Respublikos Seimo pateiktą derinti Lietuvos Respublikos šeimos stiprinimo įstatymo projektą Nr. XIIP4255, pažymime, kad pastabų ir pasiūlymų dėl šio projekto atitikties Europos Sąjungos teisei neturime.	Pritarti.	

3. Piliečių, asociacijų, politinių partijų, lobistų ir kitų suinteresuotų asmenų pasiūlymai:

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.			
1.	Lietuvos vaikų ir paauglių psichiatrų draugijos tarybos			*	Ragindami visuomenę atsisakyti smurto, norime atkreipti dėmesį, kad viena iš didžiausių psichologinių traumų vaikui gali būti jo prievartinis atskyrimas nuo motinos ir šeimos. Todėl raginame visokeriopai stiprinti šeimos instituciją,	Pritarti.	

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.			
	narė Vida Matulionienė, 2017-02-14 g-2017-1920				sudaryti sąlygas vaikams pilnavertiškai ir saugiai augti savo šeimoje. Siūlome ne tik kovoti su nedarbu, alkoholizmu, įstatymų (probacijos, smurto artimoje aplinkoje) ignoravimu, bet ir stiprinti pagalbą šeimai, plėtojant socialines, pirminės asmens ir psichikos sveikatos priežiūros paslaugas, nėščiųjų, tėvystės mokymus, nemokamą vaikų užimtumą.		

4. Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pasiūlymai:

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys	nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.			
1.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2017-03-30 g-2017-4046			*	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau - Ministerija) išnagrinėjo Šeimos stiprinimo įstatymo projektą Nr. XIIP-4255 (toliau - Įstatymo projektas). Ministerijos nuomone, tinkamai veikianti teisinė bazė yra viena iš svarbiausių prielaidų sėkmingai įgyvendinti šeimos politiką. Siekiant užtikrinti paslaugų šeimai plėtrą, galimybes visiems suinteresuotiesiems dalyvauti formuojant ir įgyvendinant šeimos politiką, veiksmingai užtikrinti šeimos, kaip visuomenės ir valstybės pagrindo, apsaugą ir globą, būtų tikslinga apsvarstyti teisinio reguliavimo alternatyvas [statymo projekte keliamiems tikslams pasiekti. Manytume, kad svarbu patikslinti Įstatymo projekte numatomų reguliuoti santykių sritį ir pasirinkti geriausius teisinius mechanizmus, kurie padėtų greičiau ir lengviau priimti šeimai stiprinti reikalingus sprendimus. Atsižvelgdami į tai, minėtiems klausimam s aptarti siūlytume sudaryti darbo grupę, kuri parengtų ir pateiktų pasiūlymus dėl teisinio reglamentavimo šeimos stiprinimo srityje tobulinimo. Dėkojame už suteiktą galimybę išreikšti nuomonę dėl Įstatymo projekto. Jei būtų sudaryta darbo grupė teisiniam reglamentavimui šeimos stiprinimo srityje tobulinti, Ministerija mielai dalyvautų jos veikloje.	Atsižvelgti.	

5. Subjektų, turinčių įstatymų leidybos iniciatyvos teisę, pasiūlymai:

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
1.1	Seimo nariai Algirdas Sysas, Giedrė Purvaneckienė, 2016-06-07				B	**Argumentai:** Įstatymo projekto preambulėje dalis sakinių brauktini, nes yra perteklinio pobūdžio, deklaratyvūs, daugiaprasmiškai interpretuotini. Brauktina nuostata dėl šeimos narius siejančios teisės ir pareigos prigimtinio traktavimo, nes šeimos narius siejančios teisės ir pareigos yra susitarimo dalykas ir skiriasi įvairiose šeimose, bendruomenėse. Taip pat naudojama sąvoka kaip lyčių papildomumo principas nėra aiškiai apibrėžta kokią pridėtinę vertę ji suteikia šiam įstatymui. Lyčių papildomumo teorijos apie 1960-1970 m. pakeitė lyčių skirtingumo teorijas, kurios traktavo vyrus ir moteris, kaip skirtingus, ir vyrai buvo laikomi pranašesniais. Lyčių papildomumo teorijos – tai „mandagi“ lyčių skirtingumo teorijų forma, teigianti, kad lytys yra lygiavertės ir viena kitą papildo. Tačiau iš tiesų jos remiasi tuo pačiu lyčių biologizavimo principu, kuriuo grindžiama lyčių nelygybė. LR Konstitucija ir kiti įstatymai įtvirtina asmenų lygiateisiškumo principą, todėl tokių nuostatų įtvirtinimas įstatyme būtų nesuderinamas su Konstitucija ir galiojančiais įstatymais. Taip pat siūlau papildyti nuostata, kad įstatymas gerbia ir pripažįsta LR Konstitucijos 38 str. įtvirtintą nuostatą, kad „šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas“. **Pasiūlymas:** Pakeisti įstatymo Preambulę ir ją išdėstyti taip: „Lietuvos Respublikos Seimas, ~~Pripažindamas, kad šeimos pagrindas yra laisvas vyro ir moters apsisprendimas prisiimti šeimai būdingas moralinio ir teisinio pobūdžio pareigas,~~ gerbdamas ir pripažindamas~~, kad šeimos narius siejančios teisės ir pareigos yra prigimtinės,~~ **konstitucinę nuostatą, kad šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas,** ~~pabrėždamas, kad vyro ir moters papildomumas yra šeimos, kaip pirminės ir prigimtinės bendruomenės bei palankiausios vaiko augimo, vystymosi ir ugdymo aplinkos kūrimo pagrindas~~, vertindamas ir gerbdamas piliečių apsisprendimą kurti šeimą arba rinktis	Pritarti iš dalies.	Žr. įstatymo projekto preambulę.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
						kitokį gyvenimo būdą, siekdamas realizuoti konstitucinę nuostatą dėl motinystės, tėvystės ir vaikystės visokeriopos apsaugos, priima šį įstatymą.“.		
1.2	Seimo nariai A. Sysas, G. Purvaneckienė, 2016-06-07	**2** **2**	**1** **2**			**Argumentai:** Įstatymo projekto 2 straipsnyje, kuriame apibrėžiamos įstatymo sąvokos 1 dalyje ir 2 dalyje turėtų būti apibrėžti ir vaikai. Kadangi jie yra svarbi šeimos dalis, o su vaikais dirbančios organizacijos labai svarbios šeimos stiprinimui. Įstatymo dalyje siūlau papildyti žodžiu „darnią“, nes svarbu išsaugoti tik darnią šeimą. Taip pat nėra prasmės dėti pirminę ir prigimtinę, nes ne visais atvejais tokią įmanoma išsaugoti, kadangi gali būti pasikeitę įtėviai, kai kur nėra pakankamos darnos ir kt. **Pasiūlymas:** Pakeisti 2 straipsnio 1, 2, 3 dalis ir jas išdėstyti taip: „1. **Su šeimomis dirbančios organizacijos** – viešosios naudos nevyriausybinės organizacijos, kurių pagrindinis veiklos tikslas – teikti paslaugas šeimoms**,** ~~ar~~ tėvams **ar vaikams**. 2. **Šeimos stiprinimas** – kryptinga veikla, kuria siekiama sudaryti teisines, socialines, ekonomines, kultūrines ir kitas sąlygas, skatinančias asmenis sukurti, puoselėti bei išsaugoti **darnią** šeimą, kaip ~~pirminę ir prigimtinę bendruomenę bei~~ palankiausią vaiko augimo, vystymosi ir ugdymo aplinką, užtikrinančią Lietuvos valstybės bei tautos gyvybingumą ir istorinį išlikimą. 3. **Šeimų organizacijos** – viešosios naudos ir nacionalinės skėtinės nevyriausybinės organizacijos, kurių pagrindinis veiklos tikslas – atstovauti šeimoms**,** ~~ar~~ tėvams **ar vaikams** bei kurti šeimai palankią aplinką.“.	Pritarti iš dalies.	Žr. komiteto patobulinto įstatymo projekto 2 straipsnį.
1.3	Seimo nariai A. Sysas, G. Purvaneckienė, 2016-06-07	**3**	**1**	**3**		**Argumentai:** Įstatymo projekto 3 straipsnyje, kuriame apibrėžiami įstatymo įgyvendinimo principai 2 punkte vartojamos klaidinančios sąvokos. Atkreiptinas dėmesys, kad šeimos privatumo sąvokos neapibrėžia jokie teisės aktai. Todėl reiktų vadovautis kaip Konstitucijoje įtvirtinama norma, kad ginama asmens teisę į privatumą. Ši teisė apima asmeninį, šeimos ir namų gyvenimą, asmens fizinę ir psichinę neliečiamybę, garbę ir reputaciją, asmeninių faktų slaptumą, draudimą skelbti gautą ar surinktą konfidencialią informaciją ir kt. Savavališkai ir neteisėtai	Pritarti iš dalies.	Šio principo formuluotė derinta su 2017-09-28 priimta Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
						kišantis į žmogaus privatų gyvenimą kartu yra kėsinamasi į jo garbę bei orumą. **Pasiūlymas:** Pakeisti 3 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip: „2. Pagarbos ~~šeimos gyvenimo~~ **asmenų gyvenančių šeimoje** privatumui – ~~šeima pati sprendžia, kokia informacija apie šeimos gyvenimą gali tapti viešai prieinama.~~ **Valstybė, savivaldybės ir nevyriausybinės organizacijos nesikiša į šeimos gyvenimą tol, kol šeimai nereikia išskirtinės paramos, kuriam nors šeimos nariui nereikia pagalbos ar šeimoje nevyksta nusikaltimas.**“		nauja redakcija Nr. XIII-643. Žr. komiteto patobulinto įstatymo projekto 3 straipsnio 3 punktą.
1.4	Seimo nariai A. Sysas, G. Purvaneckienė, 2016-06-07	**3**	**1**	**4**		**Argumentai:** Iš įstatymo projekto 3 straipsnio, kuriame apibrėžiami įstatymo įgyvendinimo principai siūlau išbraukti 4 dalį, nes naudojama sąvoka kaip lyčių papildomumo principas nėra aiškiai apibrėžta kokią pridėtinę vertę ji suteikia šiam įstatymui. Lyčių papildomumo teorijos apie 1960-1970 m. pakeitė lyčių skirtingumo teorijas, kurios traktavo vyrus ir moteris, kaip skirtingus, ir vyrai buvo laikomi pranašesniais. Lyčių papildomumo teorijos – tai „mandagi“ lyčių skirtingumo teorijų forma, teigianti, kad lytys yra lygiavertės ir viena kitą papildo. Tačiau iš tiesų jos remiasi tuo pačiu lyčių biologizavimo principu, kuriuo grindžiama lyčių nelygybė. LR Konstitucija ir kiti įstatymai įtvirtina asmenų lygiateisiškumo principą, todėl tokių nuostatų įtvirtinimas įstatyme būtų nesuderinamas su Konstitucija ir galiojančiais įstatymais. **Pasiūlymas:** Išbraukti 3 straipsnio 4 dalį: „~~4. Tėvystės ir motinystės papildomumo – teikiant paramą ir pagalbą šeimai turi būti atsižvelgiama į vaiko prigimtinį poreikį turėti tėvą (įtėvį) ir motiną (įmotę).~~“	Nepritarti.	2017-09-28 Seimas priėmė Civilinio kodekso ir Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pataisas, kuriose įtvirtinamas tėvystės ir motinystės papildomumo principas.
1.5	Seimo nariai A. Sysas, G. Purvaneckienė, 2016-06-07	**3** **3**	**1** **1**	**5** **6**		**Argumentai:** Įstatymo projekto 3 straipsnio 6 dalyje yra įtvirtinama nuostata kad, valstybė ir savivaldybės gali pavesti šeimų organizacijų atstovams padėti šeimai. Tačiau nėra aiškiai suprantama reikšmė ką ketinama įstatymu pavesti derinti šeimoms su šeimų organizacijomis. Taip pat 3 straipsnio 8 dalis nepakankamai konkreti. **Pasiūlymas:** Pakeisti 3 straipsnio 6,8 dalis ir jas išdėstyti taip: „6. Dalyvavimo – su šeimomis susiję klausimai sprendžiami šeimoms dalyvaujant ~~ir derinant su šeimų organizacijų atstovais~~. 8. Solidarumo – ~~šeimos stiprinimas įgyvendinamas~~ **parama ir pagalba**	Pritarti iš dalies.	Atsižvelgiant į pasiūlymą, patikslinta solidarumo principo formuluotė.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
						šeimai teikiama jungiant valstybės ir visuomenės bei visų jų grandžių pastangas.“		
1.6	Seimo nariai A. Sysas, G. Purvaneckienė, 2016-06-07	**3** **3** **3**	**1** **1** **1**	**7** **8** **9**		**Argumentai:** Įstatymo projekto 3 straipsnio 9 dalyje apibrėžtas baigtinis sąrašas šeimos funkcijų. Tačiau šeimos funkcijų yra daug, ji atlieka funkcijas ne tik savo, bet ir visuomenės gerovei. Be to, jos persipynusios. Taip pat šio įstatymo projekto 3 str. 10 dalyje įtvirtinta sąvoka, kad tėvai ir globėjai turi teisę „nevaržomai“ rūpintis vaikų ir globotinių religiniu ir doroviniu auklėjimu, bei renkasi pagal savo įsitikinimus. Tačiau jeigu tėvai ar globėjai priklausytų kokiai nors sektai ir neleistų vaikų į mokyklą ar neleistų jų gydyti, tokia nuostata pažeistų vaiko teises. Todėl turi būti koreguojama, išbraukiant sąvoką „nevaržomai“ ir pridedant įstatymo nustatytose ribose. Įstatymo projekto 3 straipsnio 11 dalį siūlau patikslinti pridedant žodį „pagalba“. **Pasiūlymas:** Pakeisti 3 straipsnio 6, 8 dalis ir jas išdėstyti taip: „9. Kompleksiškumo – teikiama pagalba ir parama šeimai apima visas šeimos atliekamas funkcijas~~, užtikrinančias šeimos materialinę, socialinę ir dvasinę gerovę~~. 10. Tėvų teisės ugdyti vaikus pagal savo įsitikinimus – tėvai ir globėjai ~~nevaržomi~~ rūpinasi vaikų ir globotinių religiniu ir doroviniu auklėjimu, renkasi jų ugdymo formą pagal savo įsitikinimus**, įstatymų nustatytose ribose.** 11. Teisėtų vaiko interesų prioritetiškumo – priimant sprendimus ar imantis bet kokių veiksmų, susijusių su parama **ar pagalba** šeimai, atsižvelgiama į teisėtus vaiko interesus.“.	Pritarti iš dalies.	Žr. komiteto patobulintą projektą.
1.7	Seimo nariai A. Sysas, G. Purvaneckienė, 2016-06-07	**4** **4**	**1** **1**	**6** **7**		**Argumentai:** Alkoholizmo poveikis šeimoms atskleidžia neigiamą poveikį visai šeimai, vaikams, šeimos santykiams. Yra pripažįstamas tiesioginis ryšys tarp tėvų piktnaudžiavimo alkoholiu, kitų priklausomybių ir vaikų fizinės bei psichologinės sveikatos. Smurtas ir prievarta yra vieni iš svarbiausių šeimas ardančių veiksnių. Todėl jų prevencija turi būti vienu iš prioritetų įtvirtinant bendrąsias šeimos stiprinimo nuostatas 4 str. 1 dalyje. Taip pat 4 straipsnio 1 dalį siūlau papildyti ir 7 punktu, nes viena iš šeimas silpninančių priežasčių yra nesugebėjimas įveikti problemas krizinėse situacijose.	Pritarti.	Papildyti įstatymo projekto 4 straipsnį naujais 6 ir 7 punktais.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
						Pavyzdžiui, vaiko su negalia gimimas sukelia stresą šeimoje, kuris sutrikdo įprastą šeimos funkcionavimą. Ryškiausi funkcionavimo pokyčiai pastebimi tėvų tarpusavio santykiuose, kuriems būdingas nesupratimas, bendravimo stoka, vyro pasitraukimas iš šeimos. Todėl kaip šeimos stiprinimo nuostatą reikia įtvirtinti paramą ir pagalbą šeimai krizinėje situacijoje. **Pasiūlymas:** Papildyti 4 straipsnio 1 dalį 6,7 punktais ir juos išdėstyti taip: „**6) destruktyvaus šeimos narių elgesio (girtavimo, narkotikų vartojimo, smurto, prievartos) užkardymą bei prevenciją.** **7) paramą ir pagalbą šeimai, atsidūrusioje krizinėje situacijoje dėl šeimos narių neįgalumo ar šeimą ištikusių nelaimių.**“.		
1.8	Seimo nariai A. Sysas, G. Purvaneckienė, 2016-06-07	**5** **5** **5**	**2** **2** **2**	**2** **3** **4**		**Argumentai:** 5 Straipsnio 1 dalies 2 punkte siūlau išbraukti „sudaro palankias sąlygas šeimos verslui“. Šeimos verslas – abejotina šeimos stiprinimo priemonė. Kaip taisyklė, jis reiškia šeimos narių išnaudojimą, jų socialinių garantijų nebuvimą, nes tik tokiomis priemonėmis šeimos verslas gali konkuruoti su stambesniais verslais. Šeimos verslas tik atrodo romantiškai, iš tiesų jis dažnai nulemia skyrybas, arba vaikų santykių nutraukimą su tėvais. Tačiau norint, kad šeimos galėtų derinti šeimos ir darbo pareigas, žymiai svarbiau, kad valstybė užtikrintų aprūpinimą vaikų darželiais, prailgintos dienos grupėmis bei kitu vaikų užimtumu. Siūlau šias nuostatas įrašyti. Straipsnio 1 dalies 3 punktui redakcinis pasiūlymas. Viena iš šeimų irimo priežasčių – nesugebėjimas susitvarkyti su užgriuvusiomis problemomis, gimus neįgaliam vaikui ar šeimos nariui tapus neįgaliu, todėl tokioms šeimoms būtent kompleksinė pagalba ir parama būtinos. Todėl siūlau straipsnio 1 dalies 4 punktą siūlau papildyti tokiomis nuostatomis. Straipsnio 1 dalies 5 punktas praktiškai atkartoja 4 punkto nuostatas. Todėl siūlau jį pakeisti ir papildyti pamirštomis svarbiausiomis šeimų irimo priežasčių ir pasekmių šalinimu. Be to, siūlau išbraukti sąvoką „vieniši tėvai su vaikais“, nes ją apima šeimos sąvoka, be to, kituose įstatymo punktuose ji neišskiriama. **Pasiūlymas:** Pakeisti 5 straipsnio 1 dalies 2, 3, 4 ir 5 punktus ir juos išdėstyti taip:	Pritarti iš dalies.	Žr. patobulinto įstatymo projekto 5 straipsnį. Pateikto projekto 5 straipsnio 1 dalies 4 ir 5 punktų nuostatos apibendrintos ir išdėstytos viename 5 straipsnio 2 dalies 4 punkte.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
						„2) materialinio saugumo užtikrinimas – valstybė, siekdama sudaryti galimybę šeimoms gauti pakankamas pajamas, plėtoja lanksčias užimtumo formas **ir užtikrina visuomeninę vaikų priežiūrą bei užimtumą,** padedančiaus derinti profesinius interesus su šeiminėmis pareigomis, ~~sudaro palankias sąlygas šeimos verslui,~~ formuoja šeimoms palankią mokestinę ir socialinio draudimo sistemas, esant nepakankamoms pragyvenimui pajamoms, teikia paramą; 3) apsirūpinimas būstu ir palanki šeimai gyvenamoji aplinka – valstybė, siekdama paskatinti jaunimo apsisprendimą kurti šeimą ir ~~šeimų apsisprendimą~~ auginti vaikus, kuria šeimai palankią gyvenamąją aplinką ir sudaro palankias sąlygas būsto nuomai ar pirmojo būsto įsigijimui; 4) kompleksinė pagalba šeimai – valstybė užtikrina galimybes šeimoms gauti būtiną pagalbą, siekiant stiprinti šeimos gebėjimus savarankiškai spręsti savo socialines problemas, motyvaciją kurti saugią, sveiką ir darnią aplinką savo šeimoje. **Ypatingas dėmesys skiriamas šeimoms, auginančioms neįgalius ar specialių poreikių turinčius vaikus ar prižiūrinčioms neįgalius šeimos narius – valstybė užtikrina tarpinstitucinę paramą ir pagalbą vaikų auginimui bei reikiamas paslaugas neįgaliems šeimos nariams prižiūrėti.** 5) kompleksinės paslaugos krizę patiriančioms šeimoms ~~bei vienišiems tėvams~~ – valstybė, ~~siekdama nedubliuoti ir neperimti šeimos funkcijų vykdymo, imasi priemonių įgalinti pačią šeimą, kad šeimos nariai sąmoningai prisiimtų atsakomybę už savo sprendimus bei savo gyvenimo kūrimą~~ **imasi priemonių padėti šeimos nariams gydytis nuo alkoholizmo, narkomanijos, kitų priklausomybių, padeda smurto aukoms, užtikrina smurto ir prievartos prevenciją.**“		
1.9	Seimo nariai A. Sysas, G. Purvaneckienė, 2016-06-07	**7**				**Argumentai:** Šeimos politiką turėtų formuoti Seimas ir Vyriausybė, kuri turėtų pavesti vienai iš ministerijų būti atsakingai už šią sritį. Todėl siūlau išbraukti sąvoką „ministerijos“, nes jos negali formuoti kiekviena kitokios šeimos politikos. Nežinoma, kokios nepavaldžios Vyriausybei valstybės institucijos gali formuoti politiką. Jei tai – Prezidentūra, tai reikia taip ir įvardyti. O jei ne – siūlome išbraukti. Savivaldybės taip pat ne formuoja politiką, o ją įgyvendina. Kas bus, jei kiekviena savivaldybė formuos savo politiką? Todėl	Pritarti iš dalies.	Žr. komiteto patobulintą įstatymo projekto 7 straipsnį, patikslintas straipsnio pavadinimas.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
						taip pat siūlome išbraukti. **Pasiūlymas:** Pakeisti 7 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: 1. Šeimos politiką Lietuvos Respublikoje pagal kompetenciją formuoja~~:~~ ~~1)~~ Lietuvos Respublikos Seimas~~.~~ **ir** ~~2)~~ Lietuvos Respublikos Vyriausybė**.** ~~, ministerijos ir kitos valstybės institucijos.~~ ~~3) Savivaldybių institucijos.~~		
1.10	Seimo nariai A. Sysas, G. Purvaneckienė, 2016-06-07	**7** **8** **10**				**Argumentai:** Šeimos politiką turėtų formuoti Seimas ir Vyriausybė, kuri turėtų pavesti vienai iš ministerijų būti atsakingai už šią sritį. Atsižvelgiant į tai, siūlome 3 ir 5 straipsnio dalis iš šio straipsnio išbraukti ir perkelti į 9 straipsnį kaip įgyvendinančias įstaigas, o 4 dalį – išbraukti. Taip pat siūlome iš ministerijų funkcijų (8 str. 3 d. 3 p.) neperkelti į 9 str. ir išbraukti reikalavimą remti šeimų ir su šeimomis dirbančias organizacijas rėmimą arba atsižvelgiant į tai, kad tokia nuostata sukuria prielaidas valstybės lėšomis finansuoti specifines organizacijas atlikti jos antikorupcinį įvertinimą. Taip pat iš 1 dalies siūlome išbraukti projekte siūlomą steigti Nacionalinę šeimos tarybą prie LR Seimo. Atsižvelgiant į tai, kad įstatymo projekte siūloma steigti dar Vyriausybės komisiją ir kitas tarybas bei komisijas, tai pareikalautų labai daug lėšų jau vien jų administraciniam aptarnavimui. Tokios išlaidos yra neproporcingai didelės ir tas lėšas geriau skirti paramai šeimoms. Straipsnio 2 dalyje siūlome sujungti 4 ir 5 punktus ir įgalioti Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją būti atsakinga Vyriausybėje už šeimos politikos formavimą, įgyvendinimą bei tarpinstitucinį koordinavimą, kartu steigiant Komisiją prie jos, o ne prie Vyriausybės. **Pasiūlymas:** Pakeisti 8 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „1. Lietuvos Respublikos Seimas: 1) nustato valstybės ir savivaldybių institucijoms strategines šeimos politikos kryptis, vykdo šeimos politikos įgyvendinimo parlamentinę kontrolę; 2) ~~sudaro Nacionalinę šeimos tarybą ir tvirtina jos nuostatus;~~ ~~3)~~ taiko tokias įstatymų leidybos procedūras, kad teisės aktai, susiję su šeimos politika, būtų vertinami poveikio šeimai požiūriu.	Pritarti iš dalies.	Nepritarti siūlymui išbraukti Nacionalinę šeimos tarybą. Žr. patobulinto įstatymo projekto 7, 8, 10 straipsnius.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.		2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė: 1) strateginio planavimo dokumentuose nustato šeimos stiprinimo prioritetus; 2) teikia Lietuvos Respublikos Seimui šeimos politiką reglamentuojančių teisės aktų projektus; 3) tvirtina Vyriausybės įgaliotos institucijos parengtą ilgalaikę valstybinę šeimos stiprinimo programą, apimančią visas šeimos stiprinimo kryptis ir finansuojamą iš valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų bei tarptautinių programų; 4) **užtikrina tarpinstitucinės veiklos koordinavimą šeimos politikos srityje, įgaliodama Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją koordinuoti šeimos politikos formavimą ir įgyvendinimą,** sudaro **prie jos** tarpinstitucinę Šeimos politikos komisiją ~~prie Vyriausybės~~ ir tvirtina jos nuostatus~~;~~**.** ~~3. Ministerijos:~~ ~~1) dalyvauja formuojant šeimos politiką joms pavestose valdymo srityse;~~ ~~2) šeimos stiprinimui skirtas programas ir jų įgyvendinimo priemones numato strateginio planavimo dokumentuose;~~ ~~3) įstatymų nustatyta tvarka skatina ir remia šeimų organizacijų ir su šeimomis dirbančių organizacijų veiklą;~~ ~~4) kaupia, sistemina, analizuoja ir skleidžia informaciją šeimos politikos klausimais.~~ ~~4. Kitos valstybės institucijos dalyvauja šeimos politikos formavime, siekiant įgyvendinti bendrąsias šeimos stiprinimo nuostatas~~. ~~5. Savivaldybių institucijos:~~ ~~1) nustato šeimos stiprinimo savivaldybėje prioritetus;~~ ~~2) sudaro šeimos komitetus ar pakomitečius;~~ ~~3) gali sudaryti savivaldybės šeimos tarybą;~~ ~~4) šeimos stiprinimo programas ir priemones numato savivaldybės strateginiame plėtros ir (ar) savivaldybės strateginiame veiklos planuose;~~ ~~5) įstatymų nustatyta tvarka skatina ir remia šeimų organizacijų ir su šeimomis dirbančių organizacijų veiklą;~~ ~~6) kaupia, sistemina, analizuoja ir skleidžia informaciją šeimos politikos~~		

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
						~~savivaldybėje klausimais.~~“.		
1.11	Seimo nariai A. Sysas, G. Purvaneckienė, 2016-06-07	**12** **13**				**Argumentai:** Siūlome ministerijoms ir savivaldybėms priskirti šeimos politikos įgyvendinimo funkciją, ir įkelti iš Įstatymo projekto 8 straipsnio 3 ir 5 dalis į 9 straipsnį, kaip 2 ir 3 dalis atitinkamai. Taip pat sąvoka „formavimas“ keistina į „įgyvendinimas“, visur pridedant „joms pavestose srityse“, kadangi bendrąją šeimos politiką įgyvendina ir koordinuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. **Pasiūlymas:** Pakeisti 9 straipsnį, ir jį išdėstyti taip: „**1.** Socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra atsakinga už šeimos politikos įgyvendinimą. Siekiant užtikrinti šiuo įstatymu nustatytas bendrąsias šeimos stiprinimo nuostatas, Vyriausybės įstaigos, kitos ministerijos, įstaigos prie ministerijų, kitos valstybės ir savivaldybių įstaigos dalyvauja ~~formuojant~~**įgyvendinant** šeimos stiprinimo priemones ir programas **joms pavestose srityse.** **2. Ministerijos:** **1) dalyvauja įgyvendinant šeimos politiką joms pavestose valdymo srityse;** **2) šeimos stiprinimui skirtas programas ir jų įgyvendinimo priemones numato savo srities strateginio planavimo dokumentuose;** **3) kaupia, sistemina, analizuoja ir skleidžia informaciją šeimos politikos įgyvendinimo savo srityje klausimais.** **5. Savivaldybių institucijos:** **1) nustato šeimos stiprinimo savivaldybėje prioritetus;** **2) įgyvendina šeimos politiką, ypač darbo su rizikos šeimomis politiką;** **3) gali sudaryti savivaldybės šeimos tarybą;** **4) šeimos stiprinimo programas ir priemones numato savivaldybės strateginiame plėtros ir (ar) savivaldybės strateginiame veiklos planuose;** **5) įstatymų nustatyta tvarka skatina ir remia šeimų organizacijų ir su šeimomis dirbančių organizacijų veiklą;** **6) kaupia, sistemina, analizuoja ir skleidžia informaciją šeimų padėties savivaldybėje klausimais.**“	Pritarti iš dalies.	Žr. patobulinto įstatymo projekto 13 ir 14 straipsnius.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
1.12	Seimo nariai A. Sysas, G. Purvaneckienė, 2016-06-07	**9**				**Argumentai:** Atsižvelgiant į tai, kad įstatymo projekte siūloma steigti savivaldybių šeimos tarybas bei šeimos politikos komisiją darytina išvada, kad išlaidos yra neproporcingai didelės ir tas lėšas geriau skirti paramai šeimoms, o numatytas funkcijas atliks šeimos politiką formuojančių ir įgyvendinančių įstaigų kompetencija kaip numatyta projekto 8 ir 9 straipsnyje. **Pasiūlymas:** Išbraukti 10 straipsnį: „~~**10 straipsnis. Nacionalinė šeimos taryba**~~ ~~1. Nacionalinė šeimos taryba yra šeimos politikos formavimo ir įgyvendinimo vertinimo patariamoji institucija, sudaroma iš savivaldybių šeimų tarybų, mokslo ir studijų institucijų, šeimų organizacijų ir su šeimomis dirbančių organizacijų atstovų. Nacionalinės šeimos tarybos sudėtį ir jos nuostatus tvirtina Seimas.~~ ~~2. Nacionalinė šeimos taryba dalyvauja formuojant šeimos politiką ir nustatant strategines šeimos politikos kryptis bei šeimos stiprinimo prioritetus, palaiko ryšius su Lietuvos šeimomis, šeimų ir su šeimomis dirbančiomis organizacijomis, analizuoja jų lūkesčius, teikia Seimui ir Vyriausybei išvadas ir pasiūlymus dėl šeimos politikos įgyvendinimo.~~ ~~3. Nacionalinė šeimos taryba rengia ir kasmet Seimo posėdyje pristato pranešimą apie šalies šeimų būklę ir šeimos politikos formavimo bei įgyvendinimo situaciją.~~“.	Nepritarti.	Nepritarti siūlymui išbraukti Nacionalinę šeimos tarybą. Pažymėtina, kad Nacionalinė šeimos taryba veiktų visuomeniniais pagrindais.
2.1	Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2016-10-05, nutarimas Nr. 1001				*	Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2016 m. gegužės 25 d. sprendimo Nr. SV-S-1548 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a: 1. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos šeimos stiprinimo įstatymo projektui Nr. XIIP-4255 (toliau – Įstatymo projektas), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui (toliau – Seimas) Įstatymo projektą tobulinti atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:	Pritarti.	
2.2	Lietuvos Respublikos Vyriausybė,				B	1.1. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – Konstitucinis Teismas) 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. X-1569 „Dėl Valstybinės šeimos politikos	Pritarti iš dalies.	Įstatymo projekto preambulė

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
	2016-10-05					koncepcijos patvirtinimo“ patvirtintos Valstybinės šeimos politikos koncepcijos nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ (toliau – Konstitucinio Teismo nutarimas) konstatuota, kad „iš Konstitucijos 38 straipsnio 1 dalies kylanti valstybės pareiga įstatymais ir kitais teisės aktais nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris užtikrintų šeimos, kaip konstitucinės vertybės, apsaugą, suponuoja ne tik valstybės pareigą nustatyti teisinį reguliavimą, kuriuo *inter alia* būtų sudarytos prielaidos šeimai tinkamai funkcionuoti, būtų stiprinami šeimos santykiai, ginamos šeimos narių teisės ir teisėti interesai, bet ir valstybės pareigą įstatymais ir kitais teisės aktais taip sureguliuoti šeimos santykius, kad nebūtų sudaroma prielaidų diskriminuoti šeimos santykių dalyvių (kaip antai santuokos neįregistravusių bendrai gyvenančių vyro ir moters, jų vaikų (įvaikių), vieno iš tėvų, auginančio vaiką (įvaikį), ir kt.)“ ir kad „konstitucinė šeimos samprata grindžiama šeimos narių tarpusavio atsakomybe, supratimu, emociniu prieraišumu, pagalba ir panašiais ryšiais bei savanorišku apsisprendimu prisiimti tam tikras teises ir pareigas“, todėl, siekiant užtikrinti, kad Įstatymo projekto nuostatos neprieštarautų Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Konstitucinio Teismo praktikai valstybės formuojamos ir įgyvendinamos šeimos politikos srityje, reikėtų atsisakyti Įstatymo projekto preambulės.		patikslinta (žr. projektą).
2.3	Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2016-10-05	**2**			N	1.2. Lietuvos Respublikos įstatymuose nėra vieno bendro šeimos apibrėžimo, įvairiuose įstatymuose šeimos sąvoka konstruojama pasirenkant skirtingas sudedamąsias dalis: pateikiamas nevienodas asmenų kategorijų sąrašas ir nevienodi juos kvalifikuojantys požymiai, be to, nė vieno įstatymuose nurodyto šeimos sąvokos apibrėžimo negalima išskirti kaip dominuojančio (Socialinės, ekonominės ir teisinės priemonės siekiant šeimų stabilumo ir plėtros. Monografija. Vilnius: Justitia, 2014, p. 31), todėl, siekiant užtikrinti sklandų įstatymo nuostatų taikymą, tikslinga Įstatymo projekte apibrėžti sąvoką „šeima“, kuri neprieštarautų Konstitucinio Teismo nutarimui.	Nepritarti.	Manytina, kad sąvoką apibrėžti nėra tikslinga.
2.4	Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2016-10-05	**10** **12** **13**				1.3. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymą (toliau – Vyriausybės įstatymas) ministerijoms pavedama formuoti valstybės politiką, taip pat organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą ministrui pavestose valdymo srityse, Vyriausybės įstaigoms – dalyvauti formuojant politiką ministrui	Pritarti.	

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
						pavestose valdymo srityse ir ją įgyvendinti, o įstaigos prie ministerijos steigiamos valstybės politikai ministrui pavestose valdymo srityse įgyvendinti ir aptarnauti šios politikos formavimą ir įgyvendinimą. Siekiant užtikrinti, kad Įstatymo projekto nuostatos sklandžiai įsiterptų į teisinę sistemą, nepažeisti Vyriausybės įstatyme nustatytų valstybės politikos formavimo principų, būtina tobulinti Įstatymo projekto 8, 10, 11 ir 13 straipsniuose pateiktą teisinį reguliavimą – suderinti jį su Vyriausybės įstatymo 20, 22, 26, 29, 29^1, 30 straipsnių nuostatomis: 1.3.1. Netikslinga Įstatymo projekte nurodyti, kokie konkretūs planavimo dokumentai turėtų būti patvirtinti (reikėtų atsisakyti Įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalies 3 punkto ir 8 straipsnio 3 dalies 2 punkto ir atitinkamai patikslinti Įstatymo projekto 13 straipsnio 4 dalį), pakaktų Įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalies 1 punkte numatyto įpareigojimo Lietuvos Respublikos Vyriausybei (toliau – Vyriausybė) strateginio planavimo dokumentuose nustatyti šeimos stiprinimo prioritetus. Taip Vyriausybei būtų paliekama galimybė spręsti, kokiame planavimo dokumente nustatyti minėtus prioritetus, ir suplanuoti tikslus ir siekiamus rezultatus.		
2.5	Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2016-10-05	**12**	**1**			1.3.2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimo Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ 1.6.4 papunkčiu, šeimos politikos formavimas priskirtas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) kompetencijai, todėl reikėtų tikslinti Įstatymo projekto 8 straipsnio 3 dalies 1 punktą ir konkrečiai nurodyti už šeimos politikos formavimą atsakingą valstybės instituciją– Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją.	Pritarti.	
2.6	Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2016-10-05	**11**				1.3.3. Reikėtų tikslinti Įstatymo projekto 11 straipsnį – nurodyti, kad, siekiant užtikrinti šeimos politiką formuojančių institucijų bendradarbiavimą, sudaroma tarpinstitucinė Šeimos politikos komisija, kuri yra patariamoji Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos institucija ir kurios nuostatus tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, atsisakyti Įstatymo projekto 11 straipsnio 3 dalies nuostatos, kad nurodyta komisija „derina ministerijų ir kitų valstybės bei savivaldybių institucijų veiklą, susijusią su šeimos politikos formavimu ir	Pritarti iš dalies.	Žr. komiteto patikslinto įstatymo projekto 11 straipsnį. Nepritarti siūlymui nesudaryti

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
						įgyvendinimu“, nes nurodytas subjektas nėra vykdomosios valdžios sistemos dalis, o siekiant užtikrinti, kad nevyriausybinės organizacijos būtų įtrauktos į susijusių su šeimos politika klausimų svarstymą, tikslinti Įstatymo projekto 11 straipsnio 2 dalį – nurodyti, kad į Šeimos politikos komisiją įtraukiami ir šeimų organizacijų bei su šeimomis dirbančių organizacijų atstovai. Atsižvelgiant į tai ir siekiant išvengti Šeimos politikos komisijos ir Nacionalinės šeimos tarybos veiklos dubliavimo, nereikėtų sudaryti Nacionalinės šeimos tarybos, atsisakant Įstatymo projekto 8 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir 10 straipsnio. Pritarus šiame papunktyje pateiktam siūlymui dėl Šeimos politikos komisijos veiklos tobulinimo, reikėtų atsisakyti Įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalies 4 punkto nuostatos, kad Vyriausybė sudaro tarpinstitucinę Šeimos politikos komisiją ir tvirtina jos nuostatus.		Nacionalinės šeimos tarybos.
2.7	Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2016-10-05	**3 3**	**1 1**	**1 2**	N	1.4. Siekiant užtikrinti Įstatymo projekto atitiktį Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo (toliau – Teisėkūros pagrindų įstatymas) 3 straipsnio 2 dalies 6 ir 7 punktuose nustatytiems teisėkūros aiškumo ir sistemiškumo principams, Įstatymo projektą reikėtų tobulinti: 1.4.1. Įstatymo projekto 3 straipsnyje tiksliau apibrėžti šeimos politikos įgyvendinimo principus: apibrėžiant subsidiarumo principą, atskleisti šio principo esmę – nurodyti, kad sprendimai turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriuo jie efektyviausi; apibrėžiant kompleksiškumo principą, atskleisti, kokios funkcijos suprantamos kaip „visos šeimos atliekamos funkcijos“.	Pritarti iš dalies.	Žr. komiteto patobulinto įstatymo projekto 3 straipsnį. Tobulinant projektą išskirti subsidiarumo ir tikslingumo principai, kompleksiškumo principo formuluotę siūloma palikti, kokia pateikta.
2.8	Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2016-10-05	**5**				1.4.2. Atsisakyti Įstatymo projekto 5 straipsnio nuostatų kaip dubliuojančių galiojantį teisinį reguliavimą, nes konkrečios priemonės, susijusios su šeimų stiprinimu per švietimą, užimtumą ir kita, jau nustatytos kituose atitinkamas politikos sritis reglamentuojančiuose įstatymuose (pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos darbo kodekse,	Pritarti iš dalies.	Žr. komiteto patobulinto įstatymo projekto 5 straipsnį.

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
						Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme, Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatyme, Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ir išsinuomoti įstatyme, Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme), o vartojamos nenorminio vertinamojo pobūdžio nuostatos, tokios kaip „didelis emocinis, socialinis ir finansinis nuostolis visuomenei“, „pakankamos pajamos“, „nepakankamos pragyvenimui pajamos“, „palanki šeimai gyvenamoji aplinka“ ir kitos, nesukuria pridėtinės vertės.		
2.9	Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2016-10-05	**10**	**1**	**1**		1.4.3. Siekiant užtikrinti teisinį aiškumą, tikslinti Įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalies 5 punktą – nurodyti, kokių subjektų veiklos koordinavimą turėtų užtikrinti Vyriausybė.	Pritarti.	
2.10	Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2016-10-05	**13**				1.4.4. Įstatymo projekto 8 straipsnio 3 dalies 3 punkte siūloma nustatyti, kad ministerijos įstatymų nustatyta tvarka skatina ir remia šeimų organizacijų ir su šeimomis dirbančių organizacijų veiklą. Kadangi galiojančiuose įstatymuose nenustatyta šeimų organizacijų ir su šeimomis dirbančių organizacijų skatinimo ir (ar) rėmimo tvarka, tikslinti Įstatymo projekto 8 straipsnio 3 dalies 3 punktą – nurodyti šeimų organizacijų ir su šeimomis dirbančių organizacijų skatinimo ir (ar) rėmimo formas, nustatyti šių organizacijų rėmimo tvarką arba atsisakyti siūlomo teisinio reguliavimo.	Pritarti.	Projekto 13 straipsnyje atsisakyta šios nuostatos.
2.11	Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2016-10-05	**16**	**2**			1.5. Vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punktu, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigaliotų kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina. Atsižvelgiant į tai, kad priėmus įstatymą reikės parengti jo įgyvendinamuosius teisės aktus ir siekiant tinkamai pasirengti įgyvendinti Įstatymo projekto nuostatas, tikslinga nustatyti vėlesnę Įstatymo projekto 13 straipsnio 1 dalyje nurodytą įstatymo įsigaliojimo datą – ne anksčiau kaip 2018 m. sausio 1 dieną.	Pritarti.	
2.12	Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 2016-10-05				*	2. Aiškinamajame rašte nurodyta, kad „Įstatymo projektui įgyvendinti papildomas lėšų poreikis iš Valstybės biudžeto bus. Siūloma jį apskaičiuoti Vyriausybei“. Atsižvelgiant į Įstatymo projekte pateiktų nuostatų neapibrėžtumą, atkreiptinas Seimo dėmesys į tai, kad Vyriausybė šiuo metu neturi galimybių	Pritarti.	Kadangi numatoma įstatymo įsigaliojimo data

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
						nustatyti, kiek lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti. Be to, būtina pažymėti, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos fiskalinės drausmės įstatymu ir atsižvelgiant į anksčiau prisiimtus valstybės finansinius įsipareigojimus kompensuoti sumažintas valstybines socialinio draudimo pensijas ir valstybines pensijas dirbusiems jų gavėjams (iš viso per 2016–2018 metus prireiks per 130 mln. eurų), įgyvendinti su Socialinio modelio priėmimu susijusias įstatymų nuostatas, kurioms 2017 metais prireiks per 140 mln. eurų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų (bendrosios pensijos dalies finansavimui perkelti į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą ir vėlesniais metais kasmet reikės daug papildomų lėšų), taip pat įsipareigojimą įgyvendinti Seime atstovaujamų politinių partijų susitarimą nuosekliai didinti finansavimą krašto apsaugai, kuris 2020 metais turi pasiekti 2 procentus bendrojo vidaus produkto, finansinės galimybės prisiimti naujus įsipareigojimus, kuriems vykdyti reikėtų papildomų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, ribotos.		– 2018 m. kovo 1 d., siūlytina reikiamas lėšas numatyti formuojant 2018 m. valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus.

6. Seimo paskirtų papildomų komitetų / komisijų pasiūlymai:

Eil. Nr.	Pasiūlymo teikėjas, data	Siūloma keisti			Pastabos	Pasiūlymo turinys	Komiteto nuomonė	Argumentai, pagrindžiantys nuomonę
		str.	str. d.	p.				
1.	Biudžeto ir finansų komitetas, 2016-10-25					Pasiūlyti pagrindiniam komitetui grąžinti projektą iniciatoriams patobulinti, atsižvelgiant į Seimo kanceliarijos Teisės departamento, Vyriausybės bei Seimo narių pastabas ir pasiūlymus.	Nepritarti.	Komitetas pagal pateiktas pastabas ir pasiūlymus patobulino įstatymo projektą.
2.	Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas, 2016-11-02					Iš esmės pritarti Šeimos stiprinimo **įstatymo projektui Nr. XIIP-4255** ir siūlyti pagrindiniam komitetui jį tobulinti atsižvelgiant į Seimo kanceliarijos Teisės departamento, Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Seimo narių pastabas ir pasiūlymus, kuriems komitetas pritarė.	Pritarti.	

7. Komiteto sprendimas ir pasiūlymai: pritarti komiteto patobulintam įstatymo projektui ir komiteto išvadoms.
8. Balsavimo rezultatai: už – 6, prieš – 0, susilaikė –3.
9. Komiteto paskirtas pranešėjas: Jonas Varkalys.
10. Komiteto narių atskiroji nuomonė: nėra.
PRIDEDAMA. Komiteto siūlomas suredaguotas įstatymo projektas.

Komiteto pirmininkas (Parašas) Algirdas Sysas

Komiteto biuro patarėja A. Dolmantienė